MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tat-8 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 2765/1997/1

Formosa & Camilleri Limited* b]ala a[enti Malta tas-so`jetà *Guardian Royal Exchange Assurance p.l.c. proprio* u kif surrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tag]ha *Michael Attard Limited

versus

Seamalta Company Ltd* u *The Cargo Handling Company Ltd

F'din il-kaw\a s-so`jetà attri`i, li hija so`jetà assikuratri`i, qieg]da tfittex li tie]u ming]and il-konvenuti spejje\ li]allset lill-assikurat tag]ha g]all-]sara li saritlu mill-konvenuti.

1. I~-~ITAZZJONI

I`-`itazzjoni tg]id illi fit-28 ta' Novembru 1996 is-so`jetà *Michael Attard Limited* kienet da]]let f'Malta fuq il-bastiment *M.V. Senglea* konsenja ta' ]amsin (50) vettura tal-marka *Peugeot* li waslu bi ]sarat u nuqqasijiet. Billi l-vetturi kienu assikurati mas-so`jetà attri`i, din ]allset, g]an-nuqqas u g]all-]sarat li [arrab l-importatur, is-somma ta' ]ames mija u disg]a u sittin lira u ]amsin `ente\mu (Lm569.50), u sitta u]amsin lira (Lm56) o]ra b]ala *survey*

fees, b'kollox sitt mija u]amsa u g]oxrin lira u]amsin `ente\mu (Lm625.50), u [iet surrogata fid-drittijiet ta' l-importatur.

Billi qieg]da tg]id li l-konvenuti, jew xi wa]da minnhom, ja]tu g]al dan it-telf, is-so`jetà attri`i fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti:

1. tg]id li l-konvenuti g]andhom iwie[bu, jew tg]id min minnhom g]andu jwie[eb, g]an-nuqqas u g]all-]sarat li g]alihom g]amlet tajjeb l-attri`i;
2. tillikwida d-danni fis-somma ta' sitt mija u]amsa u g]oxrin lira u]amsin `ente\mu (Lm625.50); u
3. tikkundanna lill-konvenuti, jew tikkundanna lil min minnhom ja]ti, i]allsu s-somma ta' sitt mija u]amsa u g]oxrin lira u]amsin `ente\mu (Lm625.50) imfissra fuq, flimkien ma' l-ispejje\ u l-img]ax minn dak in-nhar li kienet notifikata `-`itazzjoni.

2. L-E~~EZZJONIJIET

Is-so`jetà konvenuta *The Cargo Handling Company Limited* ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. g]andha ti[i esebita l-polza ta' assikurazzjoni u ssir ukoll prova tal-]las lill-assikurat;
2. trid issir il-prova illi l-]sarat u n-nuqqasijiet [raw waqt illi l-vetturi kienu f'idejn is-so`jetà e``ipjenti u illi ng]ataw lilha bla]sara u nuqqasijiet;
3. ir-regolament 70 tar-Regolamenti ta' l-1966 dwar il-Portijiet dwar *unit loads* u *unitised cargo* je]les lis-so`jetà e``ipjenti minn kull responsabbiltà;
4. ir-regolament 90 u l-iskeda 13 tar-Regolamenti ta' l-1966 dwar il-Portijiet ukoll je]ilsu lis-so`jetà e``ipjenti minn kull responsabbiltà;
5. is-so`jetà e``ipjenti ma ta]tix g]all-]sarat u g]an-nuqqasijiet g]ax qdiet l-obbligi kollha li tqieg]ed fuqha l-li[i;
6. id-danni mitluba fi`-`itazzjoni huma wisq, u s-so`jetà attri`i trid turi kif waslet g]al dik is-somma;
7. ebda mg]ax ma hu dovut g]ax is-so`jetà e``ipjenti qatt ma kienet imsej]a biex t]allas xi danni u, ladarba din hija kaw\a ta' danni, il-likwidazzjoni ssir bis-sentenza; u
8. it-talbiet tas-so`jetà attri`i, safejn mag]mula kontra s-so`jetà e``ipjenti, g]andhom ji[u mi`]uda.

Is-so`jetà konvenuta l-o]ra, *Sea Malta Company Limited*, ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. is-so`jetà e``ipjenti ma ta]tix g]ax ma saret ebda]sara waqt illi l-merkanzija kienet f'idejha;
2. id-danni ma jirri\ultawx mit-*tally sheet*;
3. l-e``ipjenti hija me]lusa mir-responsabbiltà ta]t klawsola ta' esoneru stipulata fil-polza tal-kariku; u
4. it-talba tas-so`jetà attri`i g]andha ti[i mi`]uda.

3. IL-FATTI TAL-KA|

Il-fatti ta' dan il-ka\ [raw hekk: is-so`jetà *Michael Attard Limited* da]]let f'Malta ]amsin (50) vettura tal-marka *Peugeot* fuq il-bastiment *Senglea* tas-so`jetà konvenuta *Sea Malta Company Limited*. Il-polza tal-kariku turi li l-vetturi li tg]abbew kienu "*new vehicles in good starting condition*" [1].

Meta l-vetturi twasslu Malta u tni\\lu minn fuq il-bastiment fit-3 ta' Di`embru 1996, sar *tally*[2] i\da ma saret ebda rimarka dwarhom. Wara li tni\\lu minn fuq il-bastiment, il-vetturi ttie]du f'idejn is-so`jetà konvenuta *The Cargo Handling Company Limited* u ng]ataw lill-importatri`i fl-4 ta' Di`embru 1996; mill-*gate pass-out* relativ jidher illi kien hemm xi]sarat u nuqqasijiet[3]. Qabel ma l-vetturi ttie]du mis-so`jetà importatri`i, sar *survey*[4] u wara saru wkoll it-tiswijiet me]tie[a li [ew jiswew]ames mija u disg]a u sittin lira u wie]ed u]amsin `ente\mu (Lm569.51)[5]. Is-so`jetà attri`i, b]ala assikuratri`i, g]amlet tajjeb g]al dawn il-]sarat u kienet surrogata fid-drittijiet ta' l-assikuratur[6].

L-attri`i qieg]da titlob ukoll sitta u]amsin lira (Lm56) b]ala *survey fee*: erba' liri (Lm4) g]al kull wa]da mill-erbatax-il (14) karrozza li kellhom]sarat jew nuqqasijiet.

4. KONSIDERAZZJONIJIET TAL-QORTI

Ix-xiehda, mela, juru li l-vetturi tg]abbew bla]sara fuq il-bastiment, ni\lu minn fuq il-bastiment ukoll bla]sara u bla nuqqasijiet, u bejn il-waqt li ni\lu minn fuq il-bastiment u l-waqt meta ng]ataw lill-importatri`i, sarulhom il-]sarat u n-nuqqasijiet kollha li jidhru fuq l-*invoice* ta' l-importatri`i.

---

1 *Fol.* 17.

2 *Fol.* 25.

3 *Fol.* 15.

4 *Fol.* 4.

5 *Foll.* 5 *et seqq.*

6 *Fol.* 14.

4.1 L-e``ezzjonijiet ta' *The Cargo Handling Company Limited*

Dawn il-]sarat u nuqqasijiet [raw wara li l-vetturi tni\\lu minn fuq il-bastiment i\da qabel ma ng]ataw lill-importatri`i g]ax is-*surveyor* rahom fuq il-moll stess. Dan ifisser li l-]sara u n-nuqqasijiet [raw waqt li l-vetturi kienu f'idejn is-so`jetà *The Cargo Handling Company Limited* u jfisser ukoll li din naqset mill-obbligazzjoni kuntrattwali tag]ha li t]ares sew il-vetturi waqt li dawn kienu fdati fil-kustodja tag]ha: ladarba *The Cargo Handling Company Limited* ma g]amlitx dak li kien me]tie[biex t]ares]wejje[ ]addie]or fdati f'idejha, g]andha twie[eb g]al dan in-nuqqas, u t-tieni u l-]ames e``ezzjonijiet tag]ha huma g]alhekk mi`]uda.

L-ewwel e``ezzjoni trid li tkun esebita kopja tal-polza ta' assikurazzjoni li ta]tha sar il-]las mill-attri`i lill-assikurata tag]ha, u trid ukoll prova tal-]las mis-so`jetà attri`i lill-importatri`i.

Il-polza ta' assikurazzjoni hija kuntratt bejn l-assikuratur u l-assikurat, u ma tinteressax lil terzi. Kull ma jinteressa lill-konvenuti hu li l-attri`i ]allset lill-assikurata u kienet surrogata fid-drittijiet tag]ha. Din il-prova saret bis-*subrogation form*[7] li biha l-importatri`i stqarret li qieg]da tir`ievi ]las ming]and is-so`jetà attri`i, u g]alhekk issurrogatha fid-drittijiet tag]ha.

L-ewwel e``ezzjoni hija g]alhekk mi`]uda wkoll.

It-tielet u r-raba' e``ezzjonijiet huma mibnija fuq ir-regolamenti 70 u 90 tar-Regolamenti dwar il-Portijiet. Dawn ir-regolamenti, i\da, ma je]ilsux lill-konvenuta mir-responsabbiltà g]all-]sara u g]an-nuqqasijiet: ir-regolament 70 ig]id biss kif g]andhom jin]ar[u r-ri`evuti i\da ma jg]id xejn dwar]elsien minn responsabbiltà, waqt li r-regolament 90 ig]id li l-merkanzija tin]a\en *in the open and always at the sole risk of the owner.* Dan ir-regolament, i\da, jolqot biss ir-relazzjonijiet bejn l-awtoritajiet u l-importatur, u mhux ir-relazzjonijiet bejn *The Cargo Handling Company Limited* u l-importatur[8], li huma ta' natura kuntrattwali. It-tielet u r-raba' e``ezzjonijiet huma, g]alhekk, mi`]uda.

---

7 *Fol.* 14.

8 Ara **Joseph Felice Pace *nomine versus* Godwin Abela *nomine***, Qorti tal-Kummer`, 2 ta' Mejju 1989, Vol. LXXIII.IV.948.

Is-sitt e``ezzjoni trid prova dwar il-*quantum* tad-danni. Din il-prova saret bl-*invoice* ta' l-importatri`i[9].

Is-seba' e``ezzjoni tg]id illi l-konvenuta ma g]andhiex t]allas l-img]axijiet.

Dwar l-img]ax, il-qorti ma tarax g]ala min jikkontesta talba g]alkemm ja]ti g]all-]sara, u g]alhekk i\omm f'idejh sakemm iddum il-kaw\a flus li jmissu lil]addie]or, g]andu jkun stmat a]jar minn min jistqarr il-]tija tieg]u u j]allas mill-ewwel. Min jie]u r-riskju li jikkontesta kaw\a, u g]alhekk itawwal i\-\mien tal-]las, g]andu jwie[eb g]all-konsegwenzi kollha tad-dewmien.

L-e``ezzjoni dwar l-img]ax hija g]alhekk mi`]uda, u hija wkoll mi`]uda l-a]]ar e``ezzjoni, li tg]id illi t-talbiet huma "infondati fil-fatt u fid-dritt", g]ax il-provi, kif rajna, juru xort'o]ra.

4.2 L-e``ezzjonijiet ta' *Sea Malta Company Limited*

Ladarba, waqt illi l-vetturi kienu f'idejn is-so`jetà konvenuta l-o]ra *Sea Malta Company Limited*, ma sarulhomx ]sarat u ma kienx hemm nuqqasijiet, din is-so`jetà ma g]andha twie[eb g]al ebda danni, u g]alhekk it-talbiet, safejn mag]mula kontra tag]ha, ma jistg]ux jintlaqg]u.

5. KONKLU|JONI

Il-qorti g]alhekk taqta' l-kaw\a billi, wara li ti`]ad it-talbiet tas-so`jetà attri`i safejn mag]mula kontra so`jetà *Sea Malta Company Limited*, u ti`]ad l-e``ezzjonijiet kollha tas-so`jetà *The Cargo Handling Company Limited*, tikkundanna lil din ta' l-a]]ar t]allas lis-so`jetà attri`i sitt mija u ]amsa u g]oxrin lira u ]amsin `ente\mu (Lm625.50) flimkien ma' l-img]axijiet u l-ispejje\ mitluba fi`-`itazzjoni; tikkundannaha t]allas ukoll l-ispejje\ tas-so`jetà konvenuta l-o]ra.

--------------------------------TMIEM--------------------------------

---

9 *Foll.* 5 *et seqq.*